

פרי ביכורים

חידושי הלכה והגות משולחנו של מורינו הגאון רבי יצחק מאיר הגר שליט"א
 רב ומו"צ דקהילת חניכי הישיבות רמת בית שמש ב'

י"ל ע"י מכון תורה ברמה רמב"ש ב' הערות ושאלות pribicurim100@gmail.com

ל.ה.ו. - פרשת כי תבא-תשע"ז

כל הפסוקים ומאמרי חז"ל שיש בהם ר"ת אלול כפי שליקטתי מפי ספרים וסופרים

וברובם ככולם יש רמזי תשובה ומעשים טובים

לצבי או לעפר (שיר השירים ב) ולקחתי אתכם לי לעם (שמות) אנה לידו ושמתי לך (שופטים) אני לדודי ודודי לי (שיר השירים) אוי לרשע ואוי לשכנו. לכם לצצית וראיתם אותו (שלח) כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויבך לפניך (אמרי הרי"מ מגור, רבי יעקב אבוחצירה) איש לרעהו ומתנות לאביונים (אסתר) ומל ה' את לבבך ואת לבב (נצבים) את ליבו ואת לב (עבדיו למען שתי וכו', יעויי' בפירוש בעל הרוקח פרשת בא) ובא לציון גואל ולשבי (האותיות הראשונות והאמצעיות, אבודרהם) לולא האמנתי אותיות אלול (תהלים כז) מיום אשר נתת אל לבך להבין ולהתענות. (בעזרא גבי דניאל) ואתן לזרעכם ונחלו לעולם (יעויי' בתוס' על פרשת כי תשא שם) ויושם לפניו ויאמר לא אוכל (תולדות) קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות אשרי (ישעי') אחד לחטאת ואחד לעולה (מושב זקנים ויקרא וז) זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב אל תפן (דברים מ) מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותו ולשמור את כל מצוותיו (שם ה) לא יחל דברו ככל ס"ת אלול (מטות) אזנים לשמוע ועינים לראות (כי תבוא) ויבוא אברהם לספוד לשרה (משנת חסידים) כי כל משפטיו לנגדי וחקיו לא אסיר ממני (תהילים יח כג) אני להרוס ואתה לבנות (מס' גיטין נב.) תנה עוזך לעבדך והושיע לבן אמתך (תהילים פו, טז) אהוב למעלה ונחמד למטה (ברכות יז. קידושין עא.) לבושה ותשחק ליום אחרון (משלי ל, יעויי' ליקו"מ כא) לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' (בשלח) אנו לי-ה ועיננו לי-ה. אוי לי ואבוי לי. ארון לוחות ושברי לוחות. ונקלה אחיך לעיניך לא (דברים כה, ג-ד) ואני אהיה לו לאב (דברי הימים כו, ו) ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם (ואתחנן) למעני וחטאותיך לא אזכור (ישעי' מג) ונפלו אויביכם לפניכם לחרב (בחוקותי) וכבודי לאחר לא אתן (ישעי')

מב) ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה לה' (פנחס) אותם והיו לך למקרא (חצוצרות, בהעלתך) וישאלו איש לרעהו לשלום (יתרו) לבבי וחלקי אלוקים לעולם (תהלים עג) לבדך ואין לזרים איתך (משלי ה) וישאל לא אבה לי (תהלים פא) ומשעבדיך את ליבם לאביהם שבשמים (מס' ר"ה) למתי אעתיר לך ולעבדיך (בא) לבבנו לאהבה וליראה את (ברכת אהבה רבה) לה' אלוקינו והנגלות לנו (נצבים) ואנכי אהיה לכם לאלוקים (ירמיהו חא) ונתתי להם לב אחד (יחזקאל יא) והיו אלה לכם לחקת (פרשת מסעי) העירה והקיצה למשפטי אלוקי וה' לריבי (תהלים לה) ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה (וישלח) לכה איתנו והטבנו לך (בהעלתך) ואקח אותה לי לאשה (פר' לך) לך לאלקים ולזרעך אחריך (שם) ואנכי לא אוכל להמלט (פר' וירא) אמו ותהי לו לאשה (שם) לאכול ויאמר לא אוכל (חיי שרה) ולקחת אשה לבני ליצחק (שם) ותתן אותה ליעקב לאשה (ויצא) לאברהם וליצחק לך אתננה (שם) לבדו לאמו ואביו אהבו (ויגש) ולקחתי אתכם לי לעם (שמות) למתי אעתיר לך ולעבדיך (וארא) את לבו ואת לב בא וקדשת אותם לכהן לי (תצוה) ואתנה לך את לוחות (תצוה) לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת (תצוה) אתם לזרעכם ונחלו לעולם תשא לחטאת ואיל אחד לעולה (מצורע) לה' גורל אחד לעזאזל (אחרי) ואני אתנה לכם לרשת (קדושים) ונתן לאשר אשם לו (במדבר) לכם לציצית וראיתם אותו (שלח) והי' אלה לכם לחקת (מסעי) והוא לא אויב לו (שם) לתת להם ולזרעם ארץ (עקב) אחריך לגר ליתום ולא למנה (תצא) לפניך והשבת אל לבבך (נצבים) ותשורה אין להביא לאיש (שמואל א' ט') ואנכי אהי' לך למשנה (שם כ"ג) לעבדך והושיעה לבן אמתך (תהלים) ויתן אותם לרחמים לפני (תהלים) לבושה ותשחק ליום אחרון (משלי י') ונתתי את לבי לדרוש את לבי לדרוש ולתור (קהלת) וטוב לעינים לראות את (שם) להוסיף וממנו אין לגרוע (שם) וכבודי לאחר לא אתן לא אתן ותהלתי לפסילים (ישעי' מ"ב) למשפט ונקה לא אנקך (ירמי' ל) ועשית אותם לך ללחם (יחזקאל ד') לעץ אחד והיו לאחדים (שם ל"ז) איפה לפר ואיפה לאיל (שם מ"ה) ואני אהיה לך לאב (דברי הימים כ"ח) ליהודים ורצוי לרוב אחיו (אסתר) אחד לדין ואחד לצדקה אחד לו ואחד לדוד אחד לכסא ואחד לשרפרף (חגיגה י"ד) למענך אלקינו ולא לנו (סליחות) איזה לחרב ואיזה לרעב איזה לרעב ואיזה לשובע (תפילת ר"ה) וישלחני אלוקים לפניכם לשום (ויגש) קמתי אני לפתוח לדודי וידי (שיר השירים ה)

לשובע ולא לרזון אמן

לחיים ולא למות אמן

לברכה ולא לקללה אמן

התבוננות בפרשת ביכורים

יש בפרשה זו כמה וכמה הערות

א כתוב בפסוק, ולקחת מראשית כל פרי האדמה, והאחרונים הקשו דהא ביכורים באים מפרי העץ ולא מפרי האדמה, ויש שכתבו ליישב, דהוא בגלל החיטה שהיא פרי האדמה ובתשו' ציץ אליעזר חט"ו סי' טז כ' ליישב על פי הרמב"ם בפ"ב מביכורים הי"א וכ"כ רש"י בפרשתינו שרק פעם בשנה מביאים אפי' שביכר האילן עוד הפעם, וזהו ראשית פרי האדמה ולא העץ, כי העץ מבכר עוד כמה פעמים.

ב בפסוק כתוב עוד, ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם, ורש"י פי' כמו שהוא יפתח בדורו כשמואל בדורו, והרמב"ן תמה, מאי רבותא, ותירץ, דכוונת הפסוק שלא יביא איתו כהן ממקומו אלא שיתן למשמר המשמש באותו עת. ויעוי' בכלי יקר שמיישב ומסכים עם שיטת רש"י. וצ"ע מה כל הנידון הזה קשור למצות ביכורים דווקא.

ג במדרש תנחומא איתא, שראה משה שיחרב ביהמ"ק ותיבטל מצות ביכורים תיקן להם לישראל ג' תפילות, וצ"ע מדוע רק בגלל ביטול מצות ביכורים ולא בשל ביטול כל הקרבנות. ויעוי' בשם משמואל מה שהאריך בזה

ד רש"י בתחילת הפרשה ביאר עשה מצוה זו שבשבילה תכנס לארץ, והקשה החת"ס בדרשות ועה"ת, הרי מצוה זו נצטוו לאחר שיכנסו לארץ הרי שהם כבר בארץ ומה הכוונה שיעשה המצוה כדי שיכנס אל. רץ הרי הוא כבר נמצא בארץ.

והחת"ס תי' שהוא בשביל הקיני הקניזי והקדמוני שעדיין לא הורישום יעו"ש. והכתב סופר ביאר באריכות בדרך נפלאה יעוי"ש.

ה התמיהה הרבתי דידן היא, מדוע הוצרכו במצות הביכורים לכזו התוודות והשתחויה וכו' שלא מצינו בשום קרבן ומצוה אחרת.

והנראה ביסוד מצוה זו, דהא ידוע ונודע שעיקר המצוה הזו כי הראשית הוא הדבר הכי חביב לאדם ואותו צריך לתת להשם ית' וכפי שהאריך בזה במו"נ ושאר הראשונים. רק שכאן יש יותר מזה, כי האדם שיגע וטרח להצמיח באדמות אין לו שמחה גדולה מזו לראות את עמל כפיו מצמיח פירות ואין לו דבר שמביאו לתחושת עליונות והרגשת עצמיותו והצלחתו כי בכוחו וטרחתו הצליח להביא מאדמתו פרי ביכורים וכאן בא הקב"ה ומצווה לאדם שביכורים אלו לא יגביהו את תחושת גאוותו אלא שיכיר במי שנתן כח לאדמה להצמיח ומי שנתן לו בכלל את האדמה הזאת, כי הרי בזכותינו אין לנו שום זכות על הארץ הזאת, כי הרי בדרך הטבע הארמי רצה לאבדינו ולהביאנו לכליון נחרץ, וגם לאחר מכן ירדנו מצרימה ויצאנו בזכות רצון

ה' ולא בזכותינו כך שהאדמה שהצמיחה לבעליה, היא בכח ה' ית' בלבד והיא ניתנה מיד ה' לאדם.

ובכך מיושבות כל הקושיות כמין חומר, ההדגש על פרי האדמה הוא אך ורק כדי להדגיש את עבודת האדמה ותת כוחה ובעלותה על ידי הקב"ה וזה לא שייך לעץ אלא לאדמה.

וההגעה לכהן אשר יהיה בימים ההם כוונתו כי האדם צריך לתת את אותם פירות ולהתבטל לקב"ה בכל ליבו ונפשו ויעויו' בביאור האור החיים על הפסוק והשתחוית ואמרת והוא פלאי פלאות, לכן תתן לכהן שהוא עובד עבודת הקדש ואל תחפש לתת לגדול הדור או לצדיק הדור אלא תתן למי שמיניתי לעבוד את עבודת המקדש מי שיהיה ובכך תבטא שאתה עושה רצוני ולא רצונך, כי טבע האדם לתת למי שגדול ממנו ובך הוא מרגיש שעשה מעשה גדול, אך עיקר עשיית רצונו ית' הוא בעשיית רצונו בביטול ההרגשים שלו והרצונות שלו.

ובכך מובן שראה משה ביטול מצות ביכורים תיקן תפילה, כי מצות הבאת הביכורים עיקר עיניינה כמו שכתבנו הוא הביטול השלם של האדם לרצון בוראו, וזהו יסוד התפילה ג' פעמים ביום כמודגש בדברי המדרש, כי האדם בכל היום בוקר צהרים וערב נמצא תמיד בהרגשת תליות בבורא ללא שיש לו כלום מעצמו כנגד הבורא ועיקר הרעיון של עשה מצוה זו כדי שתכנס לארץ, על אף שהם כבר נמצאו בארץ, הכוונה היא, כי הכניסה לארץ ישראל אינה כניסה פיזית בעלמא אלא ביטול מוחלט לארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחריתה.

הרי שזוהי עיקר מצות ישוב ארץ ישראל, ביטול להנהגת ה' ית' כמו שביארנו, הכניסה לארץ כוונתה ההשגה בהנהגת ה' את העולם, תקיים מצות ביכורים בארץ ישראל כדי שתשיג את ההשגה של ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה והוא המנהיג והוא הדין והוא היודע והוא העד

ובזה מיושב הקושיה האחרונה של יסוד מצות ביכורים ולכן מצוה זו נעשתה בשמחה בכל הדרך ובסיוע של כלל ישראל כי אין לנו שמחה גדולה מהמלכת השי"ת עלינו, וזוהי מצות השמחה בר"ה דהא קי"ל כנפסק במ"ב דגם בר"ה יש מצות ושמחת בחגך, יעויו' בשאגת אריה שדן בזה באריכות, ובסידור יעב"ץ ראיתי שכ' שבר"ה יש מצות שמחה יותר מסוכות יעו"ש שהוכיח מהגמ' בבכורות. מ"מ יש בזה גם הסבר פשוט, כשממליכים מלך ומראים פנים עצובות זה מראה שח"ו לא שמחים עם מלכותו, והרי כבר אמר נחמיה שמחו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם, וכל זה הכנה רבתי ליום דין הגדול והנורא שהוא יום המלכת ה' בעולם, הוא הביכורים של הבריאה הוא היום בו היה הרת עולם ולכן ההכרה במלכות ה' בראשית השנה תמשיך הכרה זו לכלל ימי השנה מתוך התחדשות והתחזקות ביתר שאת ועוז.

פנינים בפרשה

מהסה"ק כסא דוד מאאמו"ר רבי אלתר בן ציון בן הרב יהודה זונדל זצ"ל

תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך מרוב כל

וקשה מדוע נענשו בעונש כה כבד על חטא שכזה, ועודף מהו מרוב כל, אם מרוב אזי לא כל ואם כל לא מרוב.

והנראה ליישב בזה, דיעקב אמר יש לי כל, ועשיו אמר יש לי רב, ומדובר במי שפוסח בין יעקב לעשיו, בין כל לרב, ואין לו שמחה כי הוא בספיקות באמונה ואין שמחה כהתרת הספיקות, ומשום האי ספיקות שיש לו באמונה לא עובד בשמחה מרוב כל ולכן נענש בעונש כה כבד. וזה מה שאמר מלאך עשיו ליעקב, מה שמך, דהיינו הכנסת ספיקות כי ספק בגימטריה עמלק, ואמר לו יעקב, כי הכל ברור ונהיר.

ובאו עליך כל הברכות האלו והשיגוך וכו' יקימך ה' לו לעם וכו'

וההפטרה בשבת זו היא קומי אורי כי בא אורך, וע"ד הכתוב יקימך ה' לו לעם, שזוהי תמצית כל הברכות. ובאו עליך כל הברכות, הברכו"ת בגימ' קומי אורי כי בא אורך.

